

Geçmişten Günümüze Hemşire Göçü Nurse Immigration From Past To Present

Fatma Sevgi Hatipoğlu¹

Öz

Hemşirelerde göç olgusu, tüm dünyada ve Türkiye’de yıllardır devam etmekte ve giderek artış göstermektedir. Hemşire göçü, tarihsel süreç içinde incelendiğinde özellikle İngiliz kolonilerine gönderilen hemşirelerin arşiv bilgileri önemli bir değere sahiptir. Göç, bazı salgın hastalıklar zamanında durgunluk dönemi geçirmekle beraber; hemşireler, çeşitli nedenler yanında kariyer hareketliliği amacıyla da göç edebilmektedir. Bu yazıda göçün tarihsel süreci, nedenleri, sağlık ve hemşirelik organizasyonları tarafından ele alınışı aktarılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Hemşire göçü, Uluslararası Hemşire Göçü Merkezi (ICNM).

Abstract

The phenomenon of immigration among nurses has been increasing in Turkey as well as in the world over the years. From historical perspective, archive notes from nurses who were sent to British colonies provide valuable information. Although immigration might slow down over the epidemics and pandemics, nurses continue to immigrate for their career. In this article, historical perspective of immigration, its reasons as well as how this theme was handled through nursing and health associations were discussed.

Keywords: Immigration, International Centre on Nurse Migration (ICNM), Nurse immigration.

¹**Sorumlu Yazar**, Prof. Dr. Sağ. Alb. (E), Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Misafir Öğretim Üyesi, (Gülhane Askeri Tıp Akademisi Hemşirelik Yüksek Okulu’ndan Emekli fshatipoglu@yahoo.com, ORCID: 0000-0003-2787-7542

Geliş Tarihi: 8 Mayıs 2024, Kabul Tarihi: 9 Ağustos 2024, Yayınlanma Tarihi: 30 Aralık 2024

Giriş

Son yıllarda sıklıkla söz edilen ve yöneticilerin sıkıntıyla karşıladıkları hemşire göçü, yalnızca günümüzün bir problemi mi, yoksa geçmişten günümüze hep var olan bir mesleki hareketlilik mi? Bu sorunun yanıtı arandığında birçok temel kaynağın hemşire göçünü yıllardır önemseydiğini; göç alan ve göç veren ülkeler bazında araştırmalar yaptıklarını ve tartıştıklarını görmek mümkündür.

Göç olgusu, dünya kurulduğu günden itibaren insanların hayatında yer almış ve meslekler açısından kariyer hareketliliği olarak da adlandırılmıştır. Özellikle sağlık mesleklerine yönelik göç; tıp mensupları olan doktorlar, hemşireler, ebeler ve diğer sağlık çalışanları arasında yüzyıllar boyunca gerçekleştirilmiştir.

Göç, genel olarak hareket halinde olma anlamını içeren bir kavram olup insanlar, hayvanlar, bitkiler ve eşyalar için kullanılabilir. ^{1,2} Sanayileşme, eğitim ve sağlık koşullarının yeterli ya da yetersizliği göçün nedenleri olarak sayılabilirken her alanda ortaya çıkan işsizlik de vasıflı ya da vasıfsız boyutuyla göçü derinden etkilemiştir. Bu etkilenimlere siyasi tutumlar da katkıda bulunmuştur. Göç tüm kapsamı ile ülkelerin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel dengelerini etkilemiş; olumlu gelişmeler yanında olumsuz gelişmeleri de doğurmuştur. ³⁻⁵ Göç; nedenlerine, yöntemlerine (yasal ya da yasa dışı), sürelerine (geçici ya da kalıcı), göç edilen yere (iç ya da dış) ve türüne göre (işçi göçü ya da beyin göçü) sınıflandırılabilir. ^{2,3,5}

Hemşire Göçü

Ülkeler arasında yaşanan hemşire göçünün, tarih boyunca varlığını sürdürmesinde ve kayıtlarının tutulmasında İngiltere önemli bir yere sahiptir. İngiltere, kolonilerine gönderdiği hemşireler için özel arşivler oluşturmuştur. O nedenle göçün tarihsel gelişimini içeren bu yazıda temel olarak iki ana kaynak incelenmiştir. Bu kaynaklar; İngiltere'nin koloni merkez arşiv bilgileri ile İngiltere'nin en köklü hemşirelik dergisi olan Nursing Times (NT)'in 100 yıllık arşivinden edinilen bilgilerdir.

Tarihte Hemşire Göçü

Hemşire göçü, kadın hareketleri ile başlamış ve Florence Nightingale (FN), bu hareketin önderi olarak kabul edilmiştir. ⁶ İngiltere, kolonilerinde kendi vatandaşlarının bakımı için başlattığı göç olgusunu, uzun yıllar devam ettirmiş ve hemşirelere birtakım kolaylıklar sağlamıştır. Bu kolaylıklardan en önemlisi özel hemşire pasaportlarıdır. ⁷

İlerleyen yıllarda hemşirelikte geçici göçü canlı tutan ve “değişim programları” nı içeren New York Raporu hazırlanmıştır ⁸. Bu raporda hemşirelere sağlanacak uluslararası bursun amaçları ve uygulama yöntemleri üzerinde durulmuştur. Belirlenen burs amaçlarından bir

tanesi; “dünya üzerindeki toplumların uluslararası anlaşılabilirliğini geliştirmeye katkıda bulunmak” olmuştur. Bu amaç; değişim programlarının etkinliği için bir fırsat olarak değerlendirilmiş ve birçok ülkede hemşire hareketliliği özellikle kariyer gelişimi yönünden artmıştır.⁸

Hemşire Göçünü Etkileyen Faktörler

Hemşire göçünü ya da hareketliliğini etkileyen en önemli faktörlerden birisi eğitilmiş hemşire gereksinimidir.^{8,9}

Eğitilmiş Hemşire Gereksinimi

İngiltere, kolonilerine gönderdiği hemşireler ile eğitilmiş hemşire göçünü başlatmıştır. Bu amaçla “Koloni Hemşirelik Birliği” kurulmuştur (daha sonra adı değişmiş ve Denizaşırı Hemşirelik Birliği / Kraliçe Elizabeth Denizaşırı Hemşirelik Servisi olmuştur).⁹ Birlik, arşiv bilgilerini 1800’lü yılların sonundan itibaren düzenli tutmuş ve 1902 yılında yıllık raporlarını yayınlamaya başlamıştır. Birliğe mensup hemşireler, 1903 yılında kolonilerdeki yerel hemşirelerin eğitimlerini de üstlenmişlerdir. 1966 yılında ise birlik kapatılmış ve tüm dokümanlar Oxford Koloni Kayıtlar Merkezi’ne bağışlanmıştır.⁹

Eğitilmiş Hemşire Gereksinimine Çözüm Arayışları

Eğitilmiş hemşire gereksinimi ve çözüm önerilerini içeren çalışmalar ve raporlar, NT dergisinin çeşitli sayılarında yayınlanmıştır. Yayımlanan çözüm önerilerinden ilki okula daha fazla hemşirenin çekilebilmesi için özel çalışmalar yapılması ve eğitimde araştırmaların artırılması için ulusal fonlarla desteklenmesidir.¹⁰

Bu tür gereksinim ve çözüm önerileri doğrultusunda “hemşireleri nasıl işte tutabiliriz?” konusunda birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalardan bir tanesinde¹¹; İngiltere Ulusal Sağlık Sisteminde (NHS) hemşirelerin, işten ayrılma tutumunun normal statüde çalışan hemşirelerde daha fazla olduğu ve bunun nedeninin hemşirelerin daha fazla eğitim yapma isteklerinden kaynaklandığı belirtilmiştir. Çözüm önerisi olarak “*Gelecekte alternatif çalışma modelleri geliştirilerek hemşirelerin hareketli olma eğilimi azaltılabilir*” denilmiştir.¹¹

Dünyada hemşire göçü araştırmalarına ilişkin yayımlar da artmıştır. Kingma⁵ tarafından 2008 yılında yapılan bir çalışma, referans kaynak niteliğinde değerlendirilmiştir. Kingma’nın bu eserinde; özellikle Afrika ülkelerine dikkat çekilmektedir. Kitapta, Sahra Altı Afrika’da eğitim görmüş 30.000 hemşire ve ebeinin şu anda yedi OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development/ Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü) ülkesinde; özellikle Kanada, Danimarka, Finlandiya, İrlanda, Portekiz, Birleşik Krallık ve Amerika’da istihdam edildiğinin tahmin edildiği ifade edilmiştir. Aynı kitapta giderek daha fazla gelişmekte olan ülkenin uluslararası hemşire göçmen havuzuna katkıda bulunduğu vurgulanmıştır.⁵

GÜNÜMÜZDE HEMŞİRE GÖÇÜ

Hemşirelik, sağlık meslekleri içinde yaklaşık %59 gibi bir oranla temsil edilmekte olup¹² Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO), Dünya Hemşireler Birliği (ICN) ile birlikte hemşirelerin durumunu hemşire göçü de dahil olmak üzere kapsamlı bir şekilde çalışıp raporlamaktadır.¹² Küresel hemşire iş gücünü yakından ilgilendiren hemşire göçü konusu, Uluslararası Hemşire Göçü Merkezi (ICNM)¹³ tarafından ayrıca ele alınmaktadır. ICNM, CGFNS (Yabancı Hemşirelik Okulları Mezunları Komisyonu/ Commission on Graduates of Foreign Nursing Schools) tarafından Uluslararası Hemşireler Konseyi (ICN) ortaklığıyla oluşturulan bir kuruluş olup küresel hemşire göçü ve hemşirelikte insan kaynaklarına ilişkin araştırma, politika ve bilgilerin geliştirilmesini, tanıtılmasını ve yaygınlaştırılmasını çalışmaktadır.¹³

Küresel Hemşirelerin durumunu çeşitli boyutlar ile izleyen bir başka çalışma da 2020 yılında Cenevre Sağlık Forumunda yayınlanmıştır.¹⁴ Bu çalışmada dünya çapında hemşirelerin karşılaştığı ikilemler tartışılmıştır. Bu ikilemlerden bir tanesi göç eden Filipinli bir hemşirenin anlattıklarıdır:¹⁴ «*Annem ve babamın her ikisi de Filipinler'de doktordu, ancak Amerika Birleşik Devletleri'ne (1994) göç ettiklerinde hemşire olarak çalışmaya başladılar. Gece vardiyasında çalışırken ders çalışmaya ya da okumaya vakitleri olmuyordu ve kendi meslekleri için o ülkede denklik sınavlarına hazırlanamıyorlardı. Babam Roberto, 'Hemşirelik sınavını geçtiğim için şanslıyım', diyordu ve acil servis hemşiresi olarak çalışıyordu. Artık annem ve babam Amerika Birleşik Devletleri'nde tahmini 150.000 Filipinli hemşirenin bir parçası olmuştur.*

Hemşireliğin geleceğinde önemli konuları ele alan “2020-2030 Dünya Hemşirelik Durumu Raporu¹⁵ 2020”ye atıfta bulunarak dünya çapında hemşire istihdamında ciddi bir boşluk bulunduğu; bu boşluğun düşük ve orta gelirli ülkelerde yoğunlaştığını belirtmiştir. Aynı raporda çalışan hemşirelerin büyük oranının dünya nüfusunun yalnızca yarısını oluşturan ülkelerde bulunduğu ifadelerine yer verilmiştir. Rapor; bir yandan hemşirelik iş gücüne gereksinimin artarken, diğer yandan başta Afrika, Güneydoğu Asya ve Doğu Akdeniz bölgelerinde olmak üzere hemşire açığının 2030 yılına kadar daha da genişleyeceğini öngörmektedir.

Söz konusu raporda yaşanan güçlükler de yer verilmektedir.¹⁵ Bunlar; göçmen hemşirelik sözleşmeleri, haksız fesihler, ayrımcılık, taciz veya ücret taleplerinin karşılanmaması, eyalet veya diğer yasa ve düzenlemelerin ihlaline ilişkin iddialar gibi konulardır. Yaşanan güçlüklerin çözümü için mahkeme dışı yasal olmayan bazı yollara başvurulma olasılığının artma endişesi de raporda belirtilmektedir.¹⁵

Dünya Sağlık Teşkilatı ve Uluslararası Göç Organizasyonu

Hemşirelik alanındaki göç olayları, Dünya Sağlık Teşkilatının da dikkatinde olup 2020 yılı Dünya Hemşireler ve Ebeler Gününde açıklamalar yapılarak konuya ilişkin yaklaşımlar aktarılmıştır.¹⁶

Uluslararası Göç Organizasyonu

Uluslararası Göç Organizasyonu¹⁷ (IOM- International Organisation for Migration) göç alanında çalışan Birleşmiş Milletler bağlantılı bir kuruluş olup Türkiye de bu organizasyonda yer almaktadır. IOM, kurulduğu yıl olan 1951'den itibaren insani ve düzenli göçü destekleyen bir organizasyondur. IOM, 2000 yılından itibaren her iki yılda bir dünya göç raporunu tüm boyutları ile yayınlamaktadır. Raporda göçü kolaylaştıran kuruluşlardan birisi olarak Ortak Pazar Ülkeleri gösterilmiştir.¹⁷ Bu ülkelerde serbest dolaşım hakkını kazanan öncelikli mesleklerden birisi hemşireliktir.¹⁸

IOM'un ilgilendiği diğer bir konu ise mülteciler olup bu grup içinde bulunan mülteci hemşirelerle ICNM¹³ ilgilenmektedir. Mülteci hemşirelerin, mesleklerini uygulama lisansları için dikkate alınmaları ve çalışmalarına izin verilmesi konusunda çalışmalar yürütülmekle beraber bazı ülkelerde halen sıkıntıların devam ettiği de belirtilmektedir.¹⁹

ICN, hemşirelerin göç olayları ile ilgili etik sorunlara da önem verilerek özetle şu etik sorulara dikkat çekilmektedir.²⁰

Hemşire Göçü ile İlgili Etik Sorular

- Dramatik hemşire kıtlığı çeken ülkelere hemşire almak kabul edilebilir mi?
- Yaşam koşullarını ve ailelerinin geleceğini iyileştirmek isteyen hemşirelerin istihdamını reddetmek etik midir?
- Kendi ülkelerinde işsiz olan hemşirelerin istihdamını reddetmek uygun mudur? vd.

Ayrıca hemşire göçü konusunda ICN'nin kınadığı hususlara da yer verilmektedir. Bunlar;

- Kronik hemşire sıkıntısı çeken ülkelere hemşire alımı,
- Geçici bir sağlık krizi yaşayan ve hemşirelere ihtiyaç duyan ülkelere hemşire alımı,
- İnsan kaynakları planlamasını uygulamada ve personeli işte tutmada başarısız olan ülkelere hemşirelerin işe alınması ve diğer bazı konular.

Hemşire Göçünü İyileştirme Önerileri

ICN, hükümetlere, hemşirelik sistemini düzenleyicilerine ve akreditasyon kuruluşlarına çağrıda bulunarak; konu ile ilgili çalışmalara ağırlık vermelerini ve kariyerini geliştirmek isteyen hemşirelerin göçünün önündeki engellerin kaldırılması için de çaba gösterilmesini istemektedir.²⁰ Çözüm arayışları içinde olan bir kuruluş da İngiltere'de yayımlanan NT Dergisidir. İngiliz hemşireler, kendi ülkelerinde çalışan yabancı uyruklu hemşirelerin çalışma

koşullarını inceleyerek hemşire göçü konusunda iyileştirme çalışmalarına yönelik bir yuvarlak masa toplantısı (13 Temmuz 2022) gerçekleştirmişlerdir.²¹ Toplantıya ilgili birimlerden üst düzeyde görevli 11 kişi katılmıştır. Özetle şu konular tartışılmıştır:

- *Denizaşırı hemşirelerin yaşadıkları kötü deneyimler;*
- *Kariyer ilerlemede yaşanan endişeler;*
- *Denizaşırı ülkelerden gelen hemşirelerden birçoğunun kariyer basamaklarını tırmanmadan çalışmasının yarattığı huzursuzluk vd.*

Toplantıdaki tartışmalarda olmaması gereken yaklaşımlara ilişkin bazı görüşler de dile getirilmiştir. Örneğin; “*Etnik olarak azınlık kökenden gelen hemşirelerin düşük bant seviyelerinde aşırı temsil edildiği*” konusudur. Bu yaklaşımın nedenleri üzerinde durulmuş ve “*sistemde ayrımcılık karşıtı olma konusunda dürüst bir yaklaşım ortaya konulmalıdır*” denilmiştir.²¹

Toplantıda kilit endişe alanları üç maddede yoğunlaşmıştır:²¹

1. Elde tutma
2. Refahı sağlama ve
3. Kariyerde ilerleme.

Bu konularda sorumluların kapsamlı bir yaklaşımı gerçekleştirmeye zorunlu oldukları da vurgulanmıştır.²²

NT, bir yıl sonraki sayılarında da konunun güncelliğini korumaya devam etmekte ve hemşire sıkıntısı yaratan nedenler üzerinde tartışmalarını sürdürmektedir.²²

Hemşire Sıkıntısı Yaratan Nedenler

İngiltere’de son yıllarda devam eden hemşire sıkıntısı için üç temel neden belirlenmiştir. Bunlar;²²

- Yaşlanan işgücü,
- Yaşlanan nüfus ve
- Covid-19 pandemisinin etkisidir.

Hemşire eksikliğini gidermek için Güney Asya, Güney Doğu Asya ve Afrika ülkelerinden uluslararası hemşireler istihdam edildiği de belirtilmektedir.²²

NT, başka bir yayınında Jamaikalı hemşirelerin “*ülkelerindeki hemşirelerin yaşadıkları zor durumlara acil yardım etmeleri için uluslararası çalışan Jamaikalı hemşirelerine çağrıda bulunmaktadır*” gibi duyurularına yer vermiştir.²³

NT, bir başka sorun olarak “hemşireleri avlamak için iş ajanslarının yasal olmayan çalışmalarına” yer vermiş ve bu konuda Filipinli hemşirelerin ajanslar tarafından “*kaçak avlanması*” ilk sıralarda gösterilerek önlem çalışmaları istenmiştir.²⁴

Hemşire Göçü Engelleri

Hemşire göçü tarih boyunca hızını kesmeden devam ederken savaşlar ve olağanüstü krizler sırasında ya da salgın hastalıklar nedeniyle göçün engellendiği de çeşitli raporlarla ortaya konulmuştur. Raporlarda; yakın tarihimizde tüm dünyayı etkileyen Covid-19 pandemisi ve bölge iç savaşlarında yasaklanan ancak yasal olmayan yollarla yapılan hemşire göçleri ya da mülteci hemşirelerin durumları vurgulanmıştır.²⁵ Mülteci hemşirelerin ülkelerinde yarattıkları boşluklar, diğer hemşireler tarafından doldurulurken kendi arzuları ile göç etmek isteyen hemşirelere izin verilmemesi gibi bir engelin oluşabildiğine de dikkat çekilmiştir.¹⁷

Uluslararası Hemşire Göçünün Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Hemşire göçü olumlu ve olumsuz yönleri ile hem göç eden hemşireleri hem de geride bıraktıkları ülkelerini etkilemektedir. Bu etkiler profesyonel anlamda:⁵

Hemşire Göçünün Olumlu Yönleri

- Eğitim fırsatları
- Mesleki uygulama olanakları
- Daha iyi çalışma koşulları
- Yaşam kalitesinde iyileşmeler
- Kültürlerarası hemşirelik işgücü (örneğin; ırksal ve etnik çeşitlilik)
- Bakımda kültürel duyarlılık/yeterlilik
- Beyin kazancı, vb.

Hemşire Göçünün Olumsuz Yönleri

- Hemşire sıkıntısı nedeniyle bazı sağlık tesislerinin kapatılması
- Ülkede kalan hemşirelerin daha fazla çalışması
- İşe alım ve istihdam uygulamalarında oluşan sıkıntılar
- Göçmenlerin savunmasız durumu, vb.

Ayrıca göçü etkileyen unsurlardan; hemşirelerin karar alma sürecine dahil olamamaları, terfi ya da gelecek kaygısı gibi nedenler üzerinde çalışmalar yapılırken; göç teorileri, göç modelleri ve göç siklusu gibi konularda da çalışmalar sürdürülmektedir.^{5,17,26}

TÜRKİYE'DE HEMŞİRE GÖÇÜ

Türkiye, Kırım Savaşı sırasında İngiliz Hemşire Florence Nightingale (FN)'e 1854-1856 yılları arasında yaklaşık iki yıl süren bir ev sahipliği yapmıştır. FN, İngiltere'den İstanbul'a ekibi ile gelerek Selimiye Kışlasında ve İstanbul'un birçok yerinde oluşturulan hastanelerde Kırım Savaşında yaralanan askerlerin bakımını üstlenmiştir. FN, gerçekleştirdiği çalışmalarını ülkesine döndüğünde de devam ettirerek 1860 yılında hemşirelik okulunun açılmasını sağlamış

ve hemşireliği profesyonel bir meslek haline getirmiştir FN'in bu çalışmaları, hemşirelik mesleğinin İstanbul'dan gelişerek dünyaya yayılmasına neden olurken FN'in çalışmalarını yakından izleyen Osmanlı İmparatorluğu yöneticileri ve halk, hemşirelik mesleği için ülkelerinde okul açılmasını sağlayamamışlardır. Daha sonra ülkede yaşanan savaşlar sırasında Hilal-i Ahmer Cemiyetinin gönüllü kadınları kısa süreli kurslar alarak yaralı askerlerin bakımını üstlenmişlerdir. 1923 yılında Cumhuriyet ilan edildikten iki yıl sonra (1925) İstanbul'da Kızılay Hemşirelik Okulu kurularak dünyadaki mesleki gelişmeler takip edilmeye başlanmıştır.²⁷ Türkiye'de hemşirelik mesleğinin gelişiminde yaşanan bu 65 yıllık (1860-1925) suskunluk dönemi, yabancı hemşirelerin ülkeye gelişlerini sağlamak için yapılan özendirici çalışmalara ya da yabancı hemşire göçüne katkıda bulunmuştur denilebilir. Özendirici çalışmalara bir örnek olarak NT Dergisinin 1910 yılı sayısında yayınlanan bir mektup verilebilir.²⁸ Bu mektup, Mardin'de görevli Amerikalı bir muhabir tarafından yazılmış olup gönüllü olabilecek hemşireler için çağrı yapılmaktadır. Özetlenen bu mektupta şu ifadeler yer almaktadır: *“Mardin'de eğitimli bir hemşire yok. Otuz yıldır burada tıbbi bir görevli/misyoner bulunmasına rağmen hemşire yok. Halk (Arap, Kürt ve Suriyeliler de dahil) son derece bilgisiz. Kadınların durumu acınası bir halde; kızlar 10 yaşına gelince evlenmiş oluyorlar. Ebeler çok bilgisiz ve bir kadın sıklıkla bir doktor göremeden ölmektedir. Bir hemşire burada güzel bir iklimde bulunmanın avantajına sahip olarak çalışabilir. Çalışmak isteyen hemşireler Mrs..... 'e müracaat edebilirler.»*

Son yıllarda ise Türkiye, hemşire göçü veren bir ülke olarak, ICN raporlarında yerini almaktadır. Hemşire göçüne ilişkin istatistiki bilgilere ulaşabilmek için Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) 2023 verileri araştırıldığında; TÜİK haber Bülteninde (06 Nisan 2023 tarih ve 45814 sayı) hemşirelere ilişkin sayısal verilere ulaşılamamıştır.²⁹ Göç ile ilgili diğer bir kurum olan İç İşleri Bakanlığındaki çalışma raporlarında da hemşirelerden söz edilmemektedir.³⁰

Yayın olarak Göç Araştırma Dergisi arşivinde de hemşire göçüne ilişkin bir çalışmaya rastlanılamamıştır.³¹

Türk Hemşireler Derneği (THD), hemşire göçünün yarattığı ve yaratabileceği sıkıntılara dikkati çekmek için hem ulusal medyada hem de çeşitli platformda söylemlerini devam ettirmektedir.³¹ THD, Türk hemşirelerin en çok gittiği ülkelerin Amerika, Kanada, İngiltere ve Almanya olduğunu belirtmektedir³¹. Yoğun Bakım Hemşireler Derneği de yoğun bakım hemşirelerinin göç sorununu röportajlarında vurgulamaktadır.³²

THD, hemşirelerin göç konusuna ilişkin eğilimlerini öğrenebilmek amacıyla önceki yılda yaptığı araştırmayı genişleterek 2023 yılında 8274 hemşireye online olarak ulaşmış ve

hemşirelerin göç eğilimlerini açıklamıştır.³³ Açıklamaya göre; ankete katılan hemşirelerden %76.3'ü yurtdışında hemşirelik yapmak istemektedir. Bu hemşirelerden %18.7'si yurtdışına göç için gerekli şartları sağlamaya çalışmakta olduğunu bildirmektedir. Hemşirelerin göç kararı almalarında; %55.7 ekonomik, %25.8 psikolojik ve fiziksel şiddet ile %48.9 mesleğe yönelik sorunlar etken olarak belirtilmektedir.

Öğrencilik döneminden itibaren göç olayının düşünüldüğü de bilinmekte ve göçle ilgili aracı kurumların bu alandaki aktivitelerini web sayfalarından ya da duyurularından izlemek eğitimcilerde ve çalışan hemşirelerde kaygı durumları yaratmaya devam etmektedir.

Sonuç

Dünyanın yaşadığı ve “hemşire kıtlığı” diye de vurgulanan sorunlar, özellikle gelişmekte olan Asya, Afrika ülkeleri ve Türkiye’den dünyanın gelişmiş ülkelerine hemşire göçünün yaşanmasına neden olmaktadır. Göç veren bu ülkelerin hemşirelik sistemlerinin oldukça zor koşullar yaşadıkları belirtilmektedir. Ancak çoğu hemşirenin kendi ülkelerini terk etmek konusunda isteksiz olduğu da bilinmektedir. Eğer göç veren ülkelerde çalışma koşulları, yeterli üst eğitim ve terfi olanaklarını iyileştirilebilir; hemşireler yetkili organlarda karar alma sürecine katılabilir ise hemşirelerin ülkelerinde çalışmalarını sürdürebilmeleri olanaklı hale gelebilir diye düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması: Yoktur

Kaynaklar

1. Türk Dil Kurumu. [Internet]. (Erişim Tarihi: 22.10.2023). Erişim Adresi: <https://www.bing.com/search?q=TDK>
2. Barışık S. Göç Kavramı, Tanımı ve Türleri. [Internet]. 2020. (Erişim Tarihi 20 Aralık 2023). Erişim adresi: <https://www.researchgate.net/publication/347388175>.
3. Ekici S., Tuncel G. Göç ve İnsan. 2015. Birey ve Toplum. Bahar. 5.9: 9-22 (Erişim Tarihi 20 Aralık 2023). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/307113>
4. Nursing Notes: Oppotunities in Australia. The Nursing Times. 1912; Sep.28:974.(Cited 2023 Sep.13). Available from: <https://www.nursingtimes.net/digital-archive/>
5. Kingma M. Nurses on the Move: Historical Perspective and Current Issues. [Internet]. OJIN. 2008. doi: 10.3912/OJIN.Vol13No02Man01. (Cited 2023 Aug.20). Available from: <https://ojin.nursingworld.org/>
6. Nursing Times. Florence Nightingale and the Women’s Movement. Nursing Times. 1929; Jan.12:35-36. (Cited 2023 Sep.20) Available from: <https://www.nursingtimes.net/digital-archive/>
7. Nursing Notes. Overseas Nurses Association. Nursing Times. 1919; June 28:636. (Cited 2023 Aug.20) Available from: <https://www.nursingtimes.net/digital-archive/>
8. Kruse M. Exchange of Nurses. Nursing Times. 1953; Sep. 12: 918-919.(Cited 2023 Dec.20). Available from: <https://www.nursingtimes.net/digital-archive/>

9. Catalogue of the archive of the Overseas Nursing Association, 1894-1972 [Internet]. Bodleian Libraries, University of Oxford. (Cited 2023 Nov.10). Available from: <https://www.bodleian.ox.ac.uk/weston>).
10. Stephans WED. How to Recruit More Nurses. Nursing Times. 1964; Nov. 27:1573-4. (Cited 2023 Oct.10). Available from: <https://www.nursingtimes.net/digital-archive/>
11. Mercer G., Mould, C., Taggart, L. Nurses on the Move. Nursing Times. 1976; March 24: 441-2. (Cited 2023 Nov.10). Available from: <https://www.nursingtimes.net/digital-archive/>
12. State of the World's Nursing 2020. [Internet]. Investing in Education, Jobs and Leadership. (Cited 2023 Oct.19). Available from: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240003279>
13. ICNM [Internet]. Symposium on Global Nurse Mobility at the International Council of Nurses' Singapore Congress. 2019; Aug. 7. (Cited 2023 Sep.10). Available from: <https://www.intlnursemigration.org/>
14. Migration, Working Conditions & Gender Equity. Health Policy Watch, Independent Global Health Reporting. [Internet]. Geneva Health Forum 2020 13/11/2020. (Cited 2023 Oct.19). Available from: <https://healthpolicy-watch.news/shortage-nurse-migration-geneva-forum/>
15. Wakefield MK., Williams DR., Menestrel S Le., Flaubert JL. The Future of Nursing. 2020-2030 (Cited 2023 Oct.19). Available from: https://www.researchgate.net/publication/356125792_The_future_of_nursing_2020-2030
16. Q&A - State of the World's Nursing with WHO Expert Carey McCarthy originally broadcast. 07 April 2020. (Cited 2023 Oct.18). Available from: <https://www.youtube.com/watch?>
17. IOM. [Internet]. World Migration Report 2022. (Cited 2023 Oct.12). Available from: <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/>.
18. European Economic Community. Toward a European Nurse. Nursing Times. 1962; Sep.28:1227-8. (Cited 2023 Aug.10). Available from: <https://www.nursingtimes.net/digital-archive/>
19. ICN. [Internet]. Position Statement. Health of Migrants, Refugees and Displaced Persons. (Cited 2023 Oct.12). Available from: https://www.icn.ch/sites/default/files/2023-04/PS_A_Health_migrants_refugees_displaced_persons_0.pdf
20. ICN. [Internet]. Position Statement, International Career Mobility and Ethical Nurse Recruitment. Adopted in 2019. (Cited 2023 May 21). Available from: https://www.icn.ch/https://www.icn.ch/system/files/documents/2019-11/PS_C_International%20career%20mobility%20and%20ethical%20nurse%20recruitment_En.pdf
21. Megan F. Rountable Report in Partnership with Dataflow. Whole-Scale Approach Needed to Help Overseas Nurses Thrive. N.Times. 2022. 04 August (Cited 2022 Sep.11). Available from: <https://www.nursingtimes.net/news/workforce/whole-scale-approach-needed-to-help-overseas-nurses-thrive-04-08-2022/>
22. Nursing Times. Building Sustainable International Recruitment Pathways. Nursing Times; 2023. Dec.12. (Cited 2024 Jan.06). Available from: <https://www.nursingtimes.net/news/workforce/building-sustainable-international-recruitment-pathways>
23. Devereux E. Jamaica 'Feeling the Brunt' of International Competition for Nurses. Nursing Times 2023. July. 06 (Cited 2023 Aug.06). Available from: <https://www.nursingtimes.net/news/global-nursing/jamaica-feeling-the-brunt-of-international-competition-for-nurses-06-07-2023/>

24. Devereux E. Poaching' of Nurses Leaving the Philippines in 'Difficulty'. Nursing Times. 2023. July. 05. (Cited 2023 July 05). Available from: <https://www.nursingtimes.net/news/workforce/poaching-of-nurses-leaving-the-philippines-in-difficulty-05-07-2023/>
25. Shaffer FA., Gennaro RG., Alessandro SA. Nurse and Health Professional Migration During COVID-19. Prof Infirm. 2020 Jun-Sep;73(3):129-130. doi:10.7429/pi.2020.733129. Affiliations+ expand. PMID: 33355771.
26. ICN. [Internet]. Career Moves and Migration: Critical Question. 2002. (Cited 2023 Aug. 08). Available from: https://www.pflegeportal.ch/pflegeportal/pub/ICN_Career_Moves_and_Migration_539_1.pdf.
27. Hatipođlu S. Selimiye'den Geleceđe Notlar. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakóltesi Hemşirelik Dergisi. 2011. s:103-111
28. Nursing Times. A Nurse For Asia (illustrated). Nursing Times. 1910. Sep. 24:790. (Cited 2023 Sep.01). Available from: <https://www.nursingtimes.net/digital-archive/>
29. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) [Internet]. Uluslararası Göç İstatistikleri 2021. (Erişim Tarihi 20 Mart 2024). Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Uluslararası-Göç-İstatistikleri-2021-45814>
30. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi. [Internet]. (Erişim Tarihi 12 Aralık 2023). Erişim Adresi: <https://www.goc.gov.tr/gfmd--kuresel-goc-ve-kalkinma-forumu>
31. Göç Araştırmaları Dergisi Arşiv. (Erişim Tarihi 12 Aralık 2023). Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gad/archive>
32. Hemşireler de gidiyor. Fox Haber, 22 Temmuz 2022. (Erişim Tarihi 18 Şubat 2024). Erişim adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=xnb>
33. Türk Hemşireler Derneği. Hemşire Göç Eğilim Çalışması Raporu. 26 Mart 2023. (Erişim Tarihi 18 Ekim 2023). Erişim Adresi: <https://www.thder.org.tr/hemsire-goc-egitim-calismasi-raporu>